

הניזקין פרק המישי גיטין

נג.

עין משפט נר מצוה

גד א מיי פטיז מלג
טומא אולקן הלכה
ט:
גה ב מיי פ"ז מהלכות
חובל ומזיק הלכה א ג
טו"ט ע"ז טימן שפה
ספיק א (ובדק אלפס ז"ק
פ"א ד ק ע"ז ובהר"ש
שם טימן א):
גו ג מיי שס הלכה
ד (וע"ש בהשגות
וגמתי):
גו ד מיי שס הלכה
(וע"ש בז"מ):

מהדר חייז א"נ קסבר^א לאפשר לנסך בלא הגזעה ולא דמי לעקירה והנחה דשבת א"נ אפשר דרבי ירמיה^ב פליג אדרבי אבין^ג וכן משמע לאמר בזמרוה (ב"ק דף ע"ג ע"א)^ד לאמר ליה זרוק גיביותך לאלרי ותקני לי גיביותך ופריך מדמתי לאירי חלרו קנה ומתחייב בנפשו לא הוי

היינו מדמע. שמעריז בהיתר דבר האסורו וכיון דשמעינן דקנסוהו רצנן ה"ה דילפי מיינה למנסך ולא אנטרין למתנייה אבל השתא דמנסך ממש אינטרין למתניי דלא תימא קס ליה דדרבה מיניה ופטור: (קנסא הוא). מטמא הוא ומלמע דממויז חייז קנסא הוא

על דייני ומשני באומר לא חקי לי גיביותך עד שמתנו והיינו דלא כרבי אבין דלרבי אבין לא כריך לאוקומי הכי דעקירה לורך הנחה היא^ה וכן משמע בהגול בתרא (שם דף ק"ח). דקאלמר בראשונה היו אומרים הנמטא והמדמע חזרו לומר אף המנסך ומפרש מעיקרא ספור כרבי אבין ולצפוק כרבי ירמיה ועוד י"ל דטעמא דשמואל אף ע"ג דהגזעה לאו לורך דניסוך הוא אפי' הכי פטור^ו כיון דלאשת ניסוך לא מחייב דקיס ליה דדרבה מיניה אשעת הגזעה נמי מיפטר דאמר לו הרי שלך לפניך כמו^ז תרומה ונטמאת דכמו דאס נכסו אחר ואמר לו הרי שלך לפניך הכי נמי כי ניסך ליה איהו אע"ג דמנסך לא כין בדיים כיון דקיס ליה דדרבה מיניה^ח ורז סבר כיון דשעת הגזעה^ט לא שיק למימר דקיס ליה דדרבה מיניה יש לחייב ממתת הגזעה אכל מה שיעשה בדיים אחרי כן אע"ג דהתא^י שעתא קיס ליה דדרבה מיניה: **משום דקא מפסיד ליה לגמרי** הך קושיא כ"י יוחנן דלאמר היוק שאינו ניכר אינו היוק ללחוקיה הוה ליה לאכרוכיה לפטורא:

היינו מדמע ואידך קנסא הוא ומקנסא לא ילפינן ולמאן דילף קנסא מקנסא כל הני למה לי צריכא דאי תנא מטמא אי תרומה הוה אמינא משום דקא מפסיד לה לגמרי ואי מטמא חולין "משום" דאסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל אבל מדמע אימא לא ואי אשמעינן מדמע משום דשכיח אבל מטמא דלא שכיח אימא לא ואי אשמעינן מטמא ומדמע משום דקיס ליה ברובה מיניה אבל מנסך דקיס ליה ברובה מיניה אימא לא ואי אשמעינן דקיס ליה ברובה מיניה ולהא^י דתני אבוה דר' אבין בראשונה היו אומרים המטמא והמנסך חזרו לומר אף המדמע כל הני למה לי צריכא דאי אשמעינן מטמא משום דלא קיס ליה ברובה מיניה אבל מנסך דקיס ליה ברובה מיניה אימא לא ואי אשמעינן מנסך משום דקא מפסיד ליה לגמרי אבל מטמא דלא מפסיד ליה לגמרי לא ואי אשמעינן הני תרתי משום דהפסד מרובה אבל מדמע דהפסד מועט אימא לא צריכא אמר חזקיה דבר תורה אחד שונג ואחד מויד חייב מאי טעמא^א היוק שאינו ניכר שמים היוק ומה טעם אמרו בשונג פטור כדי שיודיעו אי הכי אפילו במויד נמי השתא לאווקי קא מבוין אודועי לא מודע ליה ור' יוחנן אמר דבר תורה אחד שונג ואחד מויד פטור מאי טעמא היוק שאינו ניכר לא שמים היוק ומה טעם אמרו במויד חייב שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא מהרותיו של חברו ואומר פטור אני תנן הכהנים שפגלו במקדש מזידים חייבין ותני עלה^ב מפני תיקון העולם ואי אמרת היוק שאינו ניכר שמים היוק האי שונגין פטורין מפני תיקון העולם מובעי ליה הכי נמי קאמר 'מזידין חייבין' הא שונגין פטורין מפני תיקון העולם מתיב רבי אלעזר^ג העושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואי אמרת היוק שאינו ניכר שמים היוק בדיני אדם נמי לחייב הוא מותיב לה והוא מפרק לה דפרה שהכניסה לרבקה על מנת שתניק ותדוש מי חטאת ששקל בהן משקלות והאמר^ד רבא מי חטאת ששקל

מוסף תוספות

א. תמוס' הלאש' תמוס. קסברו. ומג"ל. ב. נמי סבר דאי אפשר לניטור כרבי הגבחה (מהיר) מוס' תמוסות לא. ד"ה שפיקיה. ג. וליח' דלית ליה הגבחה צורך ניטור. מוס' שם. ד. גבי גבב וזכר בשבת דפטור כגון. מוס' שם. ה. ויכוין שהקנין בא בין מסירה להנחה אית לן למימר קיס ליה ברובה מיניה וכי ר' ירמיה דאמר בהניוקין וכי לית ליה הגבחה צורך ניטור הוא הדין דלית ליה עקירה צורך הגנה. מוס' ז"ק שם. ו. והייק שאינו ניכר הוא. יע"ב. ז. גול. מוס' הלאש. ח. והיר"ל כאילו אתי האיסור מליאל. ולא דמי לגבגב חלב ואכלו דליתיה לקמן. הלכך מתייבב אשעת גביה. מוס' הלאש. ט. התחיל דאן אלא כמטמא בדיים יוחנן (הכתב המטמא וכי בשונג פטור הוא נמי בשונג הוא. מוס' שם. י. דאמר (הכתב אחד שונג פטור מויד חייב ומה טעם אמרו בשונג פטור כדי שיודיעו. מוס' שהקנין נמי ליה ע"כ. יא. דהא דיעי בעלים. מוס' הלאש. יב. עיי' עצמו. מוס' תמוס. יג. ור"ת העושה משום אפאי מפסלא הא ודאי לא ניהא ליה לבעלים. מוס' ז"ב ל"ה עינין. יד. (דלא בעינין דנח"ל לבעלים ממש, אלא. יו. דמיכר. מוס' ז"ק ז. ד"ה א. מאי קא פריך, הא פטור דהבא היינו משום דכולהו פרות לאו לפרה אדומה קיימי. מוס' הלאש.

אחד שונג ואחד מויד חייב מאי טעמא היוק שאינו ניכר שמים היוק ומה טעם אמרו בשונג פטור כדי שיודיעו אי הכי אפילו במויד נמי השתא לאווקי קא מבוין אודועי לא מודע ליה ור' יוחנן אמר דבר תורה אחד שונג ואחד מויד פטור מאי טעמא היוק שאינו ניכר לא שמים היוק ומה טעם אמרו במויד חייב שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא מהרותיו של חברו ואומר פטור אני תנן הכהנים שפגלו במקדש מזידים חייבין ותני עלה מפני תיקון העולם ואי אמרת היוק שאינו ניכר שמים היוק האי שונגין פטורין מפני תיקון העולם מובעי ליה הכי נמי קאמר 'מזידין חייבין' הא שונגין פטורין מפני תיקון העולם מתיב רבי אלעזר העושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואי אמרת היוק שאינו ניכר שמים היוק בדיני אדם נמי לחייב הוא מותיב לה והוא מפרק לה דפרה שהכניסה לרבקה על מנת שתניק ותדוש מי חטאת ששקל בהן משקלות והאמר רבא מי חטאת ששקל

היינו מדמע. שמעריז בהיתר דבר האסורו וכיון דשמעינן דקנסוהו רצנן ה"ה דילפי מיינה למנסך ולא אנטרין למתנייה אבל השתא דמנסך ממש אינטרין למתניי דלא תימא קס ליה דדרבה מיניה ופטור: (קנסא הוא). מטמא הוא ומלמע דממויז חייז קנסא הוא

פסקי ר"ד

נפסל בכך חייבין ואם היו שונגין פטורים מלשלם הדין לבעלים אמר חזקיה דבר תורה אחד שונג ואחד מויד חייב מ"ט היוק שאינו ניכר שמים היוק וק"ל (ב"ק כו.) אדם מורע לועול בין שונג בין מויד ומה טעם אמרו בשונג פטור כדי שיודיעו שטימא אד מעד דאי מחייבין ליה לא מודע ליה ואכיל איסורא. וי יוחנן אמר דבר תורה אחד שונג ואחד מויד פטור היוק שאינו ניכר לאו שמים היוק ומה טעם אמרו במויד חייב שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא מהרותיו של חברו ואומר פטור אני. מוס' הלאש

משום דשמעתי ליה דמפני תיקון העולם דקמני צרייתא קאי אמויזין חייבין דקמני לצפוק והכי איתא בתוספתא (פ"ג) בראשונה היו אומרים הנמטא והמנסך חזרו לומר אף המדמע שונגין פטורין מויד חייב מפני תיקון העולם שהכניס שפגלו במקדש שונגין פטורין מוידין חייבין מפני תיקון העולם וקשה דמרישא דהמטמא והמדמע והמנסך דקיימי צהו הוה ליה למיפרכ לכך נראה דלא גרסינן במתני' שונגין פטורין וצרייתא דהכא לאו היינו דמוספתא דהתם שהצאתי^{טו} ומשני^{טז} תיקון העולם אדיוקא קאי וכה"ג משני לקמן (דף נה): אהטאת גזולה שלא נודעה לרבים: **העושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת.** מעוצד דומיא דעבד דרשיני^{טז} לעלה עליה זכר פסולה אע"ג דממילא כיון דניחא להו לבעלים^{יז} וה"ה דכי עבד חזירו בדיים^{יח} וניהא ליה לאומו עשושה פתמתיני נמי מעוצד מ"נ: **בדיני אדם נמי אי חייב.** וא"ת והרי זורם אונן פרתו של חזירו^{יט} דפטור דלאמר כפ"צ דוצחסי^כ (כה): ובהגול קמא (ב"ק נא). משום דכולהו שורין לאו לגבי מוצח קיימי ופריך התם מהך דהעושה מלאכה משמע דוקא מלאכה דלא מיכר היוקא ומשני דנקט מלאכה שוריים לאו לגבי מוצח קיימי לא עביד ליה אלא כהיזק שאינו ניכר:

היינו מדמע. שמעריז בהיתר דבר האסורו וכיון דשמעינן דקנסוהו רצנן ה"ה דילפי מיינה למנסך ולא אנטרין למתנייה אבל השתא דמנסך ממש אינטרין למתניי דלא תימא קס ליה דדרבה מיניה ופטור: (קנסא הוא). מטמא הוא ומלמע דממויז חייז קנסא הוא

א) נראה ד"ל שהי אפי' ל"מ דס"ל לקמן דקסו שונג אפי' מויד מ"מ נגמרי ס"ל בדישוג פטור וכמו שכתב רבינו לקמן ע"כ.